

Enhed
Valg

Sagsbehandler
Nicoline N. Miller

Koordineret med

Sagsnr.
2014 - 21482

Doknr.
203476

Dato
24-02-2015

Høringsnotat over forslag til lov om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, og lov om kommunale og regionale valg (Juniortilforordnede)

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag blev den 23. december 2014 sendt i høring hos:

Advokatrådet, Akademikerne, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Ældreråd, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Regioner, Danske Seniorer, Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, DESA Dansk Erhvervssammenlutning, Det Centrale Handicapråd, Domstolsstyrelsen, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forhandlingsfællesskabet (tidligere Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte), FSR – danske revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Institut for Menneskerettigheder, KL, Kommunernes Lønningsnævn, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Landsorganisationen i Danmark (LO), Netværket af Ungdomsråd (NAU), Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN), Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab (SKAF), Vestre Landsret, Østre Landsret, samt Ældre Sagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har modtaget svar fra:

Advokatrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Ældreråd, Dansk Ungdoms Fællesråd, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Forbrugerrådet Tænk, Forhandlingsfællesskabet, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Lønningsnævn, Vestre Landsret, samt Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

2. Høringssvarene

Advokatrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Regioner, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Forbrugerrådet Tænk, Forhandlingsfællesskabet, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Lønningsnævn, Vestre Landsret og Østre Landsret har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Danske Handicaporganisationer, Dansk Ungdoms Fællesråd og KL har afgivet konkrete bemærkninger til lovforslaget, som behandles nærmere nedenfor.

Indledningsvis skal ministeriet bemærke, at lovforslaget er udmøntningen af en politisk aftale, som regeringen har indgået med SF – Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten – De Rød-Grønne og Liberal Alliance den 5. december 2014 om at gennemføre en ændring af valglovgivningen, der tillader kommunerne at rekruttere unge på 16 og 17 år til at bistå valgstyrere og tilfornede vælgere ved folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg, kommunale og regionale valg og grundlovsumiddelbare folkeafstemninger.

2.1. Mulighed for dispensation for unge under 16 år ved klassevis tilmelding

KL er positiv over for lovforslaget og angiver, at muligheden for at anvende juniortilfornede vil gøre det muligt for kommunerne at lave aftaler med uddannelsesinstitutioner om klassevis tilmelding. Derved vil hvervet som juniortilfornet kunne indgå som en del af et undervisningsforløb om demokrati og deltagelse. Af hensyn til at kunne bruge hvervet som juniortilfornet som en del af et sådant undervisningsforløb på erhvervsskoler, gymnasier og øverste klassetrin i folkeskolen ønsker KL, at der gives mulighed for at søge dispensation i særlige tilfælde, hvor enkelte elever i klassen endnu ikke måtte være fyldt 16 år.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Den aldersmæssige afgrænsning af gruppen af unge, som lovforslaget giver kommunerne mulighed for at hverve som juniortilfornede, til unge på 16 og 17 år er udmøntningen af den politiske aftale, som regeringen har indgået med de ovennævnte partier. Afgrænsningen er valgt ud fra den betragtning, at de 16-17-årige inden længe vil få mulighed for at deltage i deres første valg, når de om 1-2 år fylder 18 og derved opnår valgret. Det er dermed unge i den aldersklasse, der normalt vil være indskrevet på en ungdomsuddannelse, der er målgruppen for hvervet som juniortilfornet. De ældste elever i folkeskolen (9. klasse) er omfattet af andre tiltag rettet mod den demokratiske dannelse, eksempelvis det landsdækkende skolevalg, som netop har været afholdt for første gang den 29. januar 2015, og som vil være en tilbagevendende begivenhed hvert 2. år, der tilbydes alle 8. og 9. klasser.

I gennemsnit afholdes der en valghandling (folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg, kommunal- og regionalvalg og nationale folkeafstemninger) ca. hvert år. Da unge, der er indskrevet på en ungdomsuddannelse, som regel følger undervisningen dér i et forløb på flere år, vil en klasse, som ønsker at deltage som juniortilfornede ved en valghandling, hvor ikke alle eleverne måtte være fyldt 16 år, i de fleste tilfælde blot skulle vente et år eller to, før den næste valghandling afholdes, og hvor alle eleverne vil være fyldt 16 år. Adgangen til at anvende juniortilfornede kan godt omfatte, men er ikke begrænset til, klassevis tilmelding. En dispensationsadgang som foreslået af KL vil efter ministeriets opfattelse tilføre ordningen en kompleksitet og kræve en yderligere fastsættelse i loven af dispensationskriterier, frister m.v., som ikke findes hensigtsmæssig.

Ministeriet ser derfor ikke grund til at søge en genforhandling af den politiske aftale på dette område, således at også unge, der endnu ikke måtte være fyldt 16 år, kan deltage som juniortilfornede.

Høringssvaret giver på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.2. Udpegning af unge med handicap som juniortilforordnede

Danske Handicaporganisationer (DH) udtrykker sig i sit hørings svar positivt over for, at der etableres så mange veje til demokratisk deltagelse som muligt, herunder, at sådanne muligheder udbredes til unge. DH anfører endvidere, at det er afgørende, at sådanne muligheder er fuldt inkluderende, således at også unge med handicap kan deltage og bidrage. Ifølge DH kræver det mulighed for den nødvendige handicapkompensation og støtte for at udøve hvervet som juniorvalgtilforordnet, ligesom det er nødvendigt, at valgstederne er fuldt tilgængelige.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke:

Det er glædeligt, at Danske Handicaporganisationer også kan se nogle muligheder for demokratisk inklusion af unge med handicap i ministeriets forslag om mulighed for anvendelse af juniortilforordnede. På samme måde som udpegning som valgstyrer eller tilforordnet vælger ideelt set bør reflektere den mangfoldighed, der findes i vælgergruppen, er det efter ministeriets opfattelse vigtigt, at også unge med handicap kan få glæde af den mulighed, der med nærværende lovforslag skabes for, at unge på 16-17 år uanset køn, race, religion, etnisk tilhørsforhold eller handicap kan komme bag kulisserne til et valg og derved opnå en større forståelse for den demokratiske deltagelsesproces, som forhåbentlig kan være dem til nytte, når de selv opnår valgret få år efter.

Spørgsmålet om evt. handicapkompenserende ydelser er et område, der er reguleret i serviceloven, og som henhører under Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold. Det kan dog anføres, at hvervet som juniortilforordnet er et hverv, som der kan udbetales diæter for efter samme regler som valgstyrere og tilforordnede vælgere, det vil sige efter kommunalbestyrelsens nærmere afgørelse herom i overensstemmelse med de herom fastsatte regler. Der henvises til forslaget § 1, nr. 3, og § 3, nr. 3, med tilhørende bemærkninger.

I forhold til valgstedernes tilgængelighed vil ministeriet finde det naturligt, at kommunerne i det omfang, de vil gøre brug af muligheden for at hverve unge mellem 16-17 år som juniortilforordnede, ved fordelingen af de unge juniortilforordnede på de enkelte valgsteder bl.a. vil tage hensyn til evt. særlige behov, som juniortilforordnede med handicap måtte have, således at de kan blive fordelt til et valgsted med så god en tilgængelighed som mulig.

Høringsvaret giver på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.3. Dansk Ungdoms Fællesråds hørings svar

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) finder det positivt, at der med forslaget åbnes for en fortsat udvikling af demokratiet, og bakker op om forslaget, der vil gøre det muligt for 16-17-årige unge at få et førstehåndsindblik i det repræsentative demokratis grundpille, som et valg er. DUF finder det endvidere positivt, at forslaget også giver unge, der ikke har dansk indfødsret, men som har fast bopæl i kommunen, mulighed for at blive hvervet som juniortilforordnede for at give dem en øget forståelse og fortrolighed med det repræsentative demokratis virkemåde på lige fod med deres jævnaldrende kammerater med dansk indfødsret. Vedrørende udpegning af juniortilforordnede anfører DUF, at det vil være naturligt at hverve juniortilforordnede blandt andet fra det brede folkeoplysende ungdomsforeningsliv i kommunerne.

DUF anfører endvidere, at det i forslaget er uklart, om de juniortilforordnede må opholde sig i stemmeoptællingslokalet og/eller på afstemningsstedet under den egentlige stemmeoptælling, som de ifølge forslaget ellers er udelukket fra at måtte deltage i (bortset fra en grovsortering af stemmesedlerne). DUF opfordrer i forlængelse heraf til, at det bliver fastslået i lovforslaget, at de unge gerne må opholde sig i lokalet og/eller på afstemningsstedet, selvom de ikke må deltage i den egentlige stemmeoptælling, for at kunne følge processen hele vejen og dermed få det fulde udbytte af opgaven til gavn for deres demokratiske dannelse.

DUF erklærer sig endvidere enige i, at juniortilforordnede ifølge forslaget ikke må påtage sig mere myndighedsprægede opgaver som f.eks. at bistå tilforordnede vælgere med at udlevere stemmesedler og afkrydse valgbogen m.v. DUF ser dog gerne, at der gives mulighed for, at de juniortilforordnede sammen med og under ansvar af valgstyrelser, tilforordnede vælgere og kommunalt ansat personale kan bistå disse i de mere myndighedsprægede opgaver, for eksempel ved afkrydsning i valgbogen og udlevering af stemmesedler.

Endelig påpeger DUF, at henvisningen i lovforslagets bemærkninger til § 1, nr. 3, formentlig omfatter "politiske ungdomsorganisationer" og ikke som anført "et partis ungdomsorganisation", idet de politiske ungdomsorganisationer er uafhængige af partioorganisationerne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke:

For så vidt angår de unge juniortilforordnedes mulighed for at opholde sig i stemmelokalet m.v. under stemmeoptællingen er det korrekt som anført af DUF, at dette spørgsmål ikke er nærmere behandlet i lovforslaget. Imidlertid indgår det som en forudsætning, at juniortilforordnede skal have adgang til at opholde sig i stemmelokalet m.v. også efter afstemningens afslutning i og med, at nogle af de opgaver, som de juniortilforordnede vil kunne sættes til at udføre, herunder grovsortering af stemmesedlerne, i sagens natur vil skulle udføres efter afstemningens afslutning.

Formålet med forslaget er at bidrage til de unges demokratiske dannelse ved at give dem mulighed for at tage del i og følge valgprocessen fra start til slut og at ruste dem bedre til at udnytte deres valgret, når de opnår denne som 18-årige. Det giver derfor efter ministeriets opfattelse god mening, at de unge juniortilforordnede gerne må blive og overvære stemmeoptællingen m.v. på samme måde, som enhver vælger efter valglovgivningen må overvære stemmeoptællingen. Ministeriet forudsætter herved, at de unge juniortilforordnedes overværelse af stemmeoptællingen tilrettelægges under hensyntagen til, at de unge på den ene side i overensstemmelse med formålet med hvervet som juniortilforordnet skal have god mulighed for at opnå en forståelse for optællingsprocedurerne, men på den anden side ikke må forstyrre stemmeoptællingen. Ministeriet vil sørge for at præcisere dette nærmere i forslagets bemærkninger.

For så vidt angår DUF's ønske om, at de unge tillades at deltage i visse myndighedsopgaver under valgstyrelsernes, de tilforordnede vælgeres og kommunalt ansattes ansvar og vejledning, er det ministeriets opfattelse, at de unge juniortilforordnede ikke må tage del i udførelsen af opgaver, der betragtes som egentlig myndighedsudøvelse. De nævnte eksempler – afkrydsning af vælgere i valglisten og udlevering af stemmesedler – indebærer en ikke ubetydelig risiko for alvorlige fejl (f.eks. fejlafkrydsning, udlevering af for mange stemmesedler, hvis disse sidder sammen osv.), som de unge ikke skal kunne involveres i.

Der vil derimod ikke være noget i vejen for, at de unge får lov til at *overvære* udførelsen af disse opgaver, mens de udføres af en valgstyrrer, tilforordnet vælger eller kommunalt ansat medarbejder, der samtidig kan forklare de unge juniortilforordnede nærmere om den konkrete opgaves formål og udførelse. Dermed vil den unge efter ministeriets opfattelse kunne opnå stort set lige så godt og relevant kendskab til de myndighedsopgaver, som de for deres egen beskyttelse er at udføre efter loven. Ministeriet vil derfor sørge for at præcisere i lovens bemærkninger, at juniortilforordnede i det omfang, det ikke griber forstyrrende ind i valghandlingen, godt kan tillades at overvære udførelsen af myndighedsopgaver, som de selv er afskåret fra at deltage i, men som alligevel kan være nyttige at kende af hensyn til den demokratiske dannelse, som er formålet med ordningen med juniortilforordnede.

Endelig vil ministeriet sørge for at rette ordlyden i lovforslagets bemærkninger til § 1, nr. 3, til "politiske ungdomsorganisationer" som rettelig påpeget af DUF.

Høringssvaret giver således anledning til nogle præciserende ændringer i lovforslagets bemærkninger.